

takin pidemmälle asia on edennyt Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla, joissa toiminnan kehittelykin on tapahtunut.

Aluekehityslähtöisen yhteistoiminnan kulmakivet, kuten laaja vapaaehtoisuus ja käyttäjälähtöinen käsittelytapa (omat ja vuokramaat yhdessä), ovat herättäneet ”ahdistusta” perinteisen uusjakoväenkin keskuudessa. Molemmista on nyt käytännön kokemuksia (Veteli, Kauhava). Hiukan lisätietoa Vetelin hankkeesta on tässä lehdessä Guy Grannabban artikkelissa. Tässäkin yhteydessä todettakoon, että lähes täydellinen vapaaehtoisuus johti molemmissa tapauksissa odotusten mukaan siihen, että kohdealueista tuli epäyhtenäisiä. Vuokramaiden käsittely vuokralle ottajan omien maiden yhteydessä sopi kuitenkin osapuolten ajatusmaailmaan yllättävänkin hyvin. Samoin periaate, että liikkeelle lähdetään olemassa olevin tiedoin uuden tilanteen suunnittelusta ja jätetään tarkemmat viilaukset tehtäväksi myöhemmin. Pääasiana voidaankin todeta, että menettelytavat toimivat ja että niiden avulla hankkeille asetetut tavoitteet saavutettiin hyvin.

Ajankohtaisten ongelmien hoitamiseen tähtäävä toimintatapa vaatii toisaalta sitäkin, että liikkeelle on lähdettävä silloin, kun pyydetään ja että on ”tyydyttävä” käsittelemään pääasiassa niitä ja niiden asioita, joista osapuolet kulloinkin ovat kiinnostuneita. Ja kuten edellä jo todettiin, on aloitettava ongelmien ratkaisemisesta. Kiinteistöjärjestelmän luotettavuuden kannalta tärkeät tarkistukset voidaan maanomistajien puolesta hyvin tehdä jälkikäteen sitten, kun se maanmittausviranomaiselle sopii. Maa- ja metsäministeriön menettely on hyväksynyt, joskin ymmärrettävästi(?) hiukan pitkin hampain.

Yksi asia kaikissa kokeiluissa on nousut ylitse muiden. Valtion maanvälitystoimintaa tarvitaan nyt, tilakoon nopeasti kasvaessa, enemmän kuin koskaan ennen. Käytäntöä tulisikin muuttaa niin, että kaikissa Maanmittauslaitoksen johdolla tehtävissä maankäytön kehittämishankkeissa valtio tarjoutuu ostamaan maita käytettäväksi hankkeen yhteydessä lisä- ja vastikemaina.

Valinnan paikka ja aika

Maanmittauslaitoksen on luonnollisesti hoidettava ”kirjaamistoimitukset” ja myöskin perinteiset uusjaot ensisijaisesti ja moitteettomasti. Alueellisen yhteistoiminnan palvelujen tuottaminen ja huo-

mioon ottaminen laitoksen omassa toiminnassa on nähtävä suurena haasteena ja suurena mahdollisuutena. Lainsäädäntö ja palvelut ovat siinä kunnossa, että toimintaa voidaan alkaa tähän suuntaan laajentaa. Tarpeellinen jatkokehittely voi tapahtua osana varsinaista toimintaa. Myös kysyntää on. Tulevaisuuden kannalta ratkaisevaa onkin, että Maanmittauslaitos kykenee tekemään tarpeelliset selvitykset maankäytön nykytilanteesta ja palvelujen kysynnästä ja kykenee käsittelemään hakemukset ja aloitteet osaavasti ja viivytyksittä. Resursipula tai muut työkiireet voivat kelvata verukkeiksi mutta vasta sitten, kun poliittisilla päätöksentekijöillä on riittävät tiedot maaseudun maankäytön nykytilanteesta ja siihen kohdistuvista muutostarpeista ja muutoshalukkuudesta.

Maaseutu elää murrosta, joka nopeudessaan ja jyrkkyydessään menestyksellisesti kilpailee isojaon, isojaon järjestelyjen tai esimerkiksi pika-asutuksen taustalla olleiden muutosprosessien kanssa. Suunta vain on toinen.

Kirjoittaja on uusjakojen parissa pitkään toiminut yli-insinööri, joka tällä hetkellä vastaa Maanmittauslaitoksen Maankäytön kehittämisen tehtävästä. Sähköposti: vaino.ylikangas@nls.fi.

Onko tämä mutka rajalle tarpeellinen? Pitääkö kartta paikkansa? Kuvassa jako-osakas Seppo Pollari (oik.) ja artikkelin kirjoittaja, maanmittausteknikko Guy GranNabba.

Uusjakoja on luonnehdittu ominaisuuksilla alueellinen, kokonaisvaltainen, kattava, osapuoliin nähden yhdenmukainen ja pitkäkestoinen. Ensisijaisena lähtökohtana on ollut tasapuolisuus aina pikkutarkkuuteen saakka. Pitkäkestoisuus on osaksi johtunut pyrkimyksestä ehdottomaan tarkkuuteen, joten tarkoituksenmukaisuus on ollut toissijainen tavoite.

Henkilöt, jotka eivät ole välittömästi olleet tekemisessä uusjaon kanssa, haikailevat keveitä, halpoja, pieniä ja ennen kaikkia nopeita uusjakoja. Maanmittauslaitoksessa on tehty jatkuvasti töitä uusjaon nopeuttamista palvelevien ATK-

Guy Grannabba

UUSJAKO LIKIMÄÄRÄISILLÄ KARTTA- JA JYVITYSTIEDOILLA

toimitusmenettelykokeilu Vetelin keskustan uusjaon yhteydessä

sovellusten ja muiden teknisten valmiuksien kehittämiseksi, joten tässä suhteessa maassamme ollaan kansanvälisestikin vertaillen korkealla tasolla.

Mahdollisuuksia nopeuttaa uusjakoja sisältöä muuttamalla on myös tarkasteltu. Kysymykseen tulee sisällöstä tinkiminen. Varsinaisen toimitusmenettelyn kehittäminen sekä työrutiinien uudistaminen, kokeilut ja mahdollisten uudistusten toimivuus käytännössä ovat kuitenkin jääneet taka-alalle.

Toimitusmenettelykokeilu

Voidaanko uusjakoprosessia nopeuttaa tarkan kartan ja jyvityksen kustannuk-

sella? Kestääkö joustavampi työskentelytapa ja menettely asetetut vaatimukset ja tulevaisuuden haasteet? Näihin kysymyksiin haluttiin vastauksia, kun Vetelin toimitusmenettelykokeilussa tehtiin päätös, että lähdetään suoraan jakosuunnitelman tekoon likimääräisillä kartta- ja jyvitystiedoilla.

Kokeilun lähtökohtana oli koota nopeasti olemassa olevalla karttamateriaalilla halukkaiden tilukset niin hyvin kuin mahdollista eli tinkimällä kattavuudesta ja tarkkuudesta ja lisäämällä valinnaisuutta ja nopeutta.

Vetelin keskustan uusjakoalueella oli karttatilanne erittäin huono ja sekava.

Karttatilanne käsiteltiin toimituskokouksessa asianmukaisesti toimituksen alkuvaiheessa ja osakkaat hyväksyivät yksimielisesti, että lähdetään suoraan liikkeelle kasaamalla toimituskarttaa olemassa olevasta materiaalista ja aloittamalla alustavan jakosuunnitelman tekeminen likimääräisillä kartta- ja jyvitystiedoilla. Karttapohjaa lähdettiin digitoidaan MAAGIS-ohjelmalla osittain vuoden 1971 peruskarttamateriaalista, osittain vuoden 1979 kaavan pohjakartalta sekä osittain vuonna 1992 suoritetusta ilmakuvauksesta, rajatiedot siirrettiin B-luokan digitoidulta rekisterikartalta.

Rajakartan tarkastamiseksi ja ilma-

kuvatietojen täydentämiseksi ja sitomiseksi maastossa käytettiin avuksi viikon distomaattimittausta maastossa.

Vaihtoehtona olisi ollut uuden tarkan kartan laatiminen, eli koko alueen signaalointi (n. 600 pistettä), stereotyöt ja kuviointi maastossa. Tähän työvaiheeseen olisi pahimmassa tapauksessa mennyt pari vuotta.

Jyvitys suoritettiin viljavuustutkimustulosten ja toimitusmiesten maastokatselmusten perusteella likimääräisesti siten, että pieniä ympäristönsä jyvitys-arvosta poikkeavia osia yhtenäisestä peltoalueesta ei huomioitu erikseen. Likimääräisyydestä mahdollisesti johtuvia virheitä korjattiin jakoehdotuksen käsittelyn aikana sekä tarvittaessa vielä tilikorvausasiaina. Peltojen jyvälukua määrittäessä huomioitiin maalajit, tilusten asema talouskeskuksiin ym. Metsämaita jakoalueella oli vähän, joten niiden jyväluvut harkittiin tapauskohtaisesti.

Vaihtoehtona olisi ollut pellon ja metsän tarkka jyvityskuviointi maastossa.

Lopullinen jakosuunnitelma käsiteltiin em. likimääräisillä kartta- ja jyvitystiedoilla kokouksessa 16.12.1999 sekä vahvistettiin maa- ja metsätalouden ministeriön päätöksellä 29.6.2000.

Loppukokouksessa todettiin ja kirjattiin pöytäkirjaan mm., että tavanomaisten korvausasioiden yhteydessä tässä toimituksessa tullaan käsittelemään jakorajan käynnin jälkeen myös kartan ja piirirajojen sekä jyvityksen tarkastamisesta mahdollisesti aiheutuvat korvauskysymykset.

Johtopäätökset

Jakosuunnitelman mukaiset uudet rajat on peltoalueilla paalutettu maastoon syksyn aikana. Tulokset ovat olleet rohkaisevia. Maastotyön yhteydessä ei ilmennyt ongelmia kartan kanssa, eivätkä osakkaat ole ilmoittaneet minkäänlaisista epäselvyyksistä. Maastomittaukset suoritettiin GPS-mittauskalustolla ja rajoiltaan ja pinta-aloiltaan tarkka kartta tullaan viemään JAKO-tietokantaan uusjaon rekisteröinnin yhteydessä.

Kokeilut osoittavat, että jakosuunnitelman tekeminen likimääräisellä kartalla ja jyvitystiedoilla on täysin mahdollista ja useimmiten järkevää. Tilivaiheeseen jäävät muutamat epätarkkuuteen liittyvät asiat selvittäviksi ja korjattaviksi, mutta näin jako-osakkaat pääsevät nopeasti ottamaan kantaa varsinaisen suunnitelmaan, joka heitä pääasiassa kiinnos-

taa. Epätarkkuus ei liioin vaikeuta tarkan lopputuloksen saavuttamista.

Tulokset

Maanomistajat ovat tässä hankkeessa hyväksyneet hyvinkin radikaaleja muutoksia. Toimituksen tavoitteena oli paltaluvun alentaminen 286 kappaleesta 142 kappaleeseen sekä paltstakoon kasvattaminen 1,7 hehtaarista 3,4 hehtaariin, mihin tavoitteeseen myös päästiin. Jaon seurauksena 13 tuotantoyksikköä kasvatti peltopinta-alaansa keskimäärin 7,5 ha yksikköä kohti, josta 83 ha tuli suorilla kaupoilla, 8,7 ha vaihtamalla metsämaata peltoon ja 5,8 ha raivauksilla. Lisäksi jako-osakkaille on pystytty järjestämään 23 ha vuokrateltoja lisämaaksi.

Kirjoittaja on maanmittausteknikko ja työskentelee Pohjanmaan maanmittaustoimistossa. Sähköposti: guy.grannabba@nls.fi.

JATKOA SIVULTA 7

**”OLEMME EUROOPAN
MITTAKAAVASSA
PK-YRITYS,
MIKÄ EDELLYTTÄÄ
VERKOSTOITUMISTA.
ISOISSA
KANSAINVÄLISISSÄ
HANKKEISSA HAETAAN
YHTEISTYÖKUMPPANEITA.”**

tietysti tyytyväisiä, jos Suomessakin nämä työt avautuisivat. EU-direktiivien kautta saattaa tulla paineita tähän suuntaan”, sanoo Laamanen varovaisesti.

Markkinoinnin avainsana: verkostoituminen

”Olemme Euroopan mittakaavassa PK-yritys, mikä edellyttää verkostoitumista. Isoissa kansainvälisissä hankkeissa haetaan yhteistyökumppaneita. Kumppanuus muodostaa myös markkinoinnin ytimen. Meillä on yhteistyökumppaneita mm. Ruotsissa, Saksassa, Espanjassa ja Kreikassa. EU:n julkisia tarjouskilpailuja seuraamme huolellisesti ja messuille osallistumme valikoidusti.

Suurten projektien hankkiminen vaatii valppautta, ahkeruutta ja suunnitelmallisuutta – täsmämarkkinointia”, Laamanen painottaa.

Visiot

”Pyrimme pysymään ja kasvamaan eurooppalaisena yrityksenä, sillä pelkillä kotimaan töillä ei pärjää. Tällä tiellä edetään verkostoitumalla. Esimerkiksi Espanjassa meillä on jo yhteisyritys. Paikkatiedon kysyntä kasvaa jatkossakin voi-

makkaasti ja siinä piilee mahdollisuuksia. On tärkeää seurata uutta tekniikkaa, sen tuomia välineitä ja luomia uusia tarpeita ja uusia asiakasryhmiä”, Laamanen arvioi.

Laamanen on koko työelämänsä ajan työskennellyt kartoitusalan yrityksissä, ensin Finnmapissa, sitten muutaman vuoden Maa ja Vedessä ja jälleen Finnmapissa. 1990-luvun alussa hänestä tuli yksi FM-kartan omistajista ja sen toimitusjohtaja.

– Etkö koe yrityksessä työskentelyä vaihtelevissa suhdanteissa stressaavampana kuin jotain muuta työtä?

”Vaikea sanoa, kun en ole muuta tehnyt”, Laamanen naurahtaa. ”Paikkatiedon näkymät vaikuttavat ainakin nyt melko hyviltä.” ■